

LJUBLJANSKI ČASNIK.

№ 68.

V petek 22. Listopada

1850.

„Ljubljanski časnik“ izhaja vsak teden dvakrat, in sicer vtorik in petek. Predplačuje se za celo leto pri založniku Jožefu Blazniku 6 gold., za pol leta 3 gold., za četert leta 1 gold. 30 kraje. Za polletno pošiljanje na dom v Ljubljani se odrajta še 15 kraje. Celoletno plačilo za pošiljanje po cesarski pošti zneso 7 gold., za pol leta 3 gold. 30 kraje., za četert leta 1 gold. 45 kraje. — Vsaka cesarska pošta prejme naročilo in denar, in ako se na pismo zapiše, da so naročniki denarji (Pränumerationsgelder) v njem, ni treba nič postnine plačati.

Vradne naznanila.

19. novembra 1850 bo v c. k. dvorni in državni tiskarnici na Dunaju CL. del občnega državnega zakonika in vladnega lista, in sicer v edino-nemškem, kakor tudi v vsih devetih dvojnih izdanih izdan in razposlan.

Zapopade pod

Št. 444. Ukaz ministrov pravosodja, denarstva in bogačastja in uka od 8. novembra 1850 čez pobiranje in obračanje postavnih in svobodnih doneskov za zaklad normalnih šol.

Št. 445. Razpis ministra denarstva od 13. novembra 1850, s katerim se posebne odločbe v dopolnenje najvišjega patenta od 10. oktobra 1850 glede dohodnine za vladno leto 1851 naznanijo.

Št. 446. Razpis ministra notrajnih zadev 14. novembra 1850 čez poboljšek častnikov, ki se rabijo za pomočnike.

Št. 447. Cesarski patent od 15. oktobra 1850, s katerim se vsako naznanilo glede premikanja vojakov v državi ali drugih razmer in vojaških opravil razun vradnih naznanil, nepogojno prepove tiskati, kaznuje se z denarji do 500 gold. in ako se ta ukaz v drugo prelomi, se bo tudi časopis prepovedal.

S tem delam se bo tudi osem in petdeset dokladni del izdal in razposlal, ki zapopade naj ponižniši predlog ministra notrajnih zadev in najponižniše prednašanje ministra notrajnih zadev k predstoječemu v CL. delu občnega državnega zakonika in vladnega lista pod št. 447 zapopadenega najvišjega patenta od 15. novembra 1850.

Dunaj 18. novembra 1850.

Od c. k. vredništva občnega državnega zakonika in vladnega lista.

20. novembra 1850 bo v c. k. dvorni in državni tiskarnici na Dunaju CXXXII. del občnega državnega zakonika in vladnega lista, in sicer v talijansko-nemškem dvojnem izdanju izdan in razposlan.

Ta del je bil 9. oktobra 1850 v edino-nemškem, 6. novembra 1850 v česko- in slovensko- in 16. novembra 1850 v poljsko-, rusinsko-horvaško- in serbsko-nemškem dvojnem izdanju izdan in razposlan.

Zapopade pod

Št. 373. Ukaz ministra bogačastja in uka od 11. septembra 1850, s katerim se dvignejo letni doneski tešenski evangelski gimnazij ohraniti, ktere so dozda občine augsburške in helvetiške vere morale odrajtovati.

Št. 374. Cesarski patent od 25. septembra 1850, s katerim se vodila vstanové, po katerih se je ravnati pri odškodovanju istih pri vsih rečeh, ki so po zemljišnem odškodovanju dvignjene ali pa za take spoznane, ki se morajo odškodovati.

Št. 375. Razpis ministra kupčije od 30. septembra 1850, s katerim se v porazumljenju z ministram notrajnih zadev, od 1. novembra 1850 na spodnjem Avstrijskem, na kmetih naredba v prodaji govejiga mesa začasno dvigne, in pravila vstanové zoper zlo rabo pomanjka-

nja zastopnosti od strani mesarjev v prodraženje mesa.

Št. 376. Vkaz ministra notrajnih zadev od 1. oktobra 1850 v zadevi začasniga vrvanja javne medicinalne oskerbnije.

Št. 377. Razpis ministra denarstva od 3. oktobra 1850, s katerim se ravnanje z 5 percentnimi obligacijami dvorni kamre redne št. 228, ki so bile 1. oktobra t. l. srečkane, naznani.

Dunaj 19. novembra 1850.

Od c. k. vredništva občnega državnega zakonika in vladnega lista.

Politiške naznanila.

Avstrijsko cesarstvo.

Ljubljana. — C. — Te dni zagledamo pri nekem tukajšnjem knjigoprodajavcu obrekovavsko knjižico razpostavljeno, pod naslovom: „Hurban et Kompagnie wollen sich von den Beschuldigungen der Umtriebe reinigen, kommen aber vom

Regen in die Traufe“.

Vom deutschen Michel.

V serce mora človeka boleti, ako vidi, da se tako nesramne laži in gerde natolcevanja očitno prodajajo. Hurban je očitno vstal zoper madjarsko revolucijo, je Slovake navdušil z besedo in djanjem, da so zoper puntarje se dvignili pod njegovim vodstvom in za cesarja svojo kri prelivali. In zdaj se pusti, da se tak mož tako čerani, naposled clo pred sodbo tira, se opravičiti. Pa to mu ni bilo odškoda, ker pred sodbo se je, kakor je znano, pokazalo, da je nedolžen, česar ga tožijo, pokazalo se je pa tudi, da je ravno njegov tožnik zlo zadolžen, in da se je v tisto past, ktero je pravičnemu Hurbanu nastavil, sam ujel. Že to je dovolj, imenovano knjižuro obsoditi. Dokazano je, da je pisatelj te knjige Karl Paltauf, zdaj vrednik na Dunaju, in kaj lepiga vemo od tega človeka?

Zapisniki v Budapešti ga takole pohvalijo:

Karl Paltauf je v Pestu menjavecu Jovanu G. Hülf z oboroženo roko 23,550 gold. obropal in pri tem dve osebi, ki so menjavecu Hülf v pomoč priskočile, ranil, in je bil zavolj tega od mestniga poglavarstva na tri leta v ječo obsojen. Ko iz Szegedina iz ječe pride je še naprej kradel, in je bil večkrat zavolj tega po stari šegi tepen, in poslednjič, ko je v hišo gospoda Deutsch v Budi zlomil in 7682 gold. pokradel, je bil za „nepoboljšljiviga roparja“ naznanjen in k smerti na višale obsojen. pa pozneje vendar spet po milosti v ječo zapert.

To so tedaj dobre dela borniga pisača, ki može graja, katerim ni vreden jermenov od čevljev odvezati, in njegove nesramne pisarije so se tudi že k nam zatrosile! Prav bi bilo take knjige prepovedati, ki vsakiga pošteniga človeka žalijo in mu v persih nezadovoljnost zbujaajo. Take knjige se Slovincam na prodaj ponujajo, med tem ko drugih ko-

ristnih, katerih bi želeli, večkrat še za naročiti ni.

Iz Šent-Vida nad Ipavo se v „Novice“ piše: O postavnim času se je tudi v Ipavskim Šent-Vidu šola začela, in sicer — z neko slovesnostjo. Naš, že od zadnjiga šolskiga izpraševanja znani, mladi govornik Albert žl. Schiwizhofen je namreč prvi šolski dan svoje obilno zbrane tovarše in tovaršice z lepim ginjačim nagovorom s svojo navadno priserčnostjo in nježnostjo pozdravil, ter jih opomnil h neutrudeni marljivosti, h lepemu zadržanju in h dolžni hvaležnosti prot svojim učencem in prot našimu svitlimu cesarju. Po dokončanim nagovoru je enoglasno po celi šoli veselo „Živio“ zadoneló, in vsi učenci in učenke zapojejo v lepim soglasji „Cesarjevo pesem“. V nepopisljivi radosti se mi je serce topilo, slišati, s kolikšnim ognjem so nedolžni otroci to veličastno pesem povzdignili. Nedvomljivo je to spričevanje, da mati Slava že v mlade serca svojih otrok domoljubje in zvestobo do predstola z veliko skerbjo zasajuje.

Iz Dolenskiga. V Šmarški fari ste se županii Šmarja in Grosuplje (Razsuplje) volitve županov in svetovavcev prav lepo doveršile. Volivci so se tako mirno in lepo obnašali, da jih je bilo veselje viditi. Iz tega lepiga obnašanja se lahko vidi, da so prebivavci omenjenih dveh sosesk pametni možje in da so se z razlago začasne srenjske postave natanjko soznani, kar se še več iz tega povzame, ker niso dveh šuntavcev, ki sta se bila iz bližnje okolice k njim priklatila in jih pri volitvah ovirati mislila, nikakor poslušali, ampak jima ročno pot pokazali, ktero sta bila prišla. Posebno lepo in možko se je v ti zadevi obnašal g. Jožef Jagodic, ki je imenitnost svobodne volitve tako lepo razložil, da sta imenovana podpihavca kmalo ves pogum zgubila in svoje kopita pobrala. (Nov.)

Terst. Njegovo veličanstvo je z najvišjem sklepam od 9. t. m. gospoda Mucia Tomasini-a za mestniga župana poterdilo.

Austrijska. Ministerstvo pravosodja je ukazalo, da morajo državni namestniki, kakor tudi zagovorniki in zastopniki iz svojiga sedeža vstati, kolikor pred sodbo govore, ravno tako morajo tudi zatožen in priče, kolikor so kaj vprašani, vstati in odgovor dati in tako dolgo stati, dokler de so izprašani; potem se smejo spet vsesti.

* 18. t. m. je svetovavstvo dunajskiga mesta s perviga svoje opravke pričelo. Najpopred ob 9. so se vsi k sveti maši podali v cerkev sv. Štefana, ob enajstih so se pa v posvetovanje v veliko izbano deželnih stanov snidili.

* „Wiener Ztg.“ prinese v vradnem delu sledeče: Najponižniši prednašanje ministra notrajnih zadev Aleksandra Bacha poterjeno od ministerskiga svetovavstva zavolj razpisa naznanila premikanja c. k. armade zabraniti.

Najmilostljiviši gospod.

Nevarne zunajne razmere so primorale, da se c. k. armada za vojsko pripravi in združi.

V takem času zamorejo naznanila v javnih časopisih čez premikanje c. k. armade v deržavi, čez prepeljavo in shranenje vojskih priprav in enake naznanila, iz katerih se zamore namen vojske uganiti, vspehi overati in naj bolj važnim dobičkam dežele veliko škodo napraviti.

Ker tedaj za to gre, državo nevarnosti, ki ji od zunaj žugajo, braniti, se zdi, de je posebne postave treba, de se visoka in važna naloga c. k. armade prehitro ne obteži.

Prederznem se torej s porazumljenjem najponižnišiga ministerskiga svetovavstva Vašimu veličanstvu v globokem spoštovanju osnovo predložiti, ki zapopade prepovedbo takih poročil v javnih časopisih ali drugih tiskanih listih.

Dunaj 14. novembra 1850.

Schwarzenberg s. r. Kraus s. r. Bach s. r.
Bruck s. r. Thinnfeld s. r. Thun s. r.
Schmerling s. r. Csorich s. r. Kulmer s. r.

Na to jo prisel sledeči najvišji sklep:

Predpoločeni patent podam z podpisam nazaj in naročim mojima ministram notrajnih oprav in pravosodja ga naznaniti.

Dunaj 15. novembra 1850.

Franc Jožef s. r.

* Pravijo, de se ministerstvo vedno posvetuje o zadevah deželnih zborov.

Horvaška. 17. t. m. se je zbralo v dvorani „narodniga doma“ več domorodcev, de se posvetujejo o tem, kako bi se že enkrat postavil spominek tistim, ki so prvi na bojišu za narodnost padli od ljutih strel sovražnikov. V ta namen se je najpred sastavil odbor, ki se ima za pospešenje tega vsestrano truditi. Predsednik tega odbora je gospod Stanisavljevič, odborniki pa so: gg. Hax Pavel, dr. Mraović Skender, štauduar Franc, Malin Naum (tudi peneznik); za tajnika je izbran gosp. Slavoljub Haladi. Odbor bo dal vpisne liste natisniti, bo prineske za to domorodno napravo nabiral, in zraven bo tudi po novinah vse tiste poklical, ki so v ta namen že kaj več nabrali, de mu to izročé. Račun se bo javno priobčil.

Dalmacija. Novice iz Dalmacie pravijo, de je v Kotaru, v Arbanii in Cernigori vse mirno. Vladika je zdrav in bo kmalo v Kotar prišel. — V nesrečnem Stonu se še vedno potresi ponavljajo.

Ogerska. Iz Gómóra se piše v „M. H.“ Dva žandarja hočeta v kerčmo na hribu Oktina ležečo se podati, ko eden nju roparja Jovana Bobaka, ki trepetaje šestim kmetam pripoveduje, kaj de je že doživel, v kerčmi spozna. On svoj samokres naglo na Bobaka sproži, ga pa le malo zadene; ranjen ropar ustrelil in eniga žandarja vsmerti in potem sam omaga in na klop pade. Žandar, ki je bil še živ ga z bodalam prebode. — Z Jovanam Bobakam je bil tudi njegov tovarš Pavel Bobak, pokopan. Dobili so ga v nekem gojzdu, kterimu je nekdo glavo z sekiro preklal in ga vsega obropal.

Sedmograško. Civilni in vojaški poglavar na Sedmograškem je na predlog Sedmograškiga ministerjalniga komisarja za šole preden se je šolsko leto pričelo mnogo storil. Krožnim vradnijam se je ukazalo z porazumljenjem zadevajočih vojaških gospok storiti, de se šole vojakov spraznejo. 1. oktobra so se tedaj vse šole spraznile. Začetek šol je bil na 15. oktobra napovedan, na voljo je bilo pa dano občinam, otroke še popred v šole poslati. Kdaj de se bo pravdoslovje začelo učiti, to se je višjim gospokam prepustilo. Bogoslovske šole so se tudi že začele. Gospod minister uka je vse to poterdil in iz Sedmograškiga se piše, de imajo te naredbe dober vspeh.

Lombardo-beneško kraljestvo. Ministerstvo je ukazalo, de naj se v Benetkah komisija sastavi, ki ima preudariti in nasvetovati, kaj de

bi naglo stanje Benetk poboljšalo. Ta komisija je že posvetovanja končala in spoznala, de se stanje mesta zamore le s tem poboljšati, ako se celimu mestu svobodna barkostaja podeli, kakor je obstala v prejšnih časih, ktero zdaj samo otok San Giorgio vživa. Ako bi se pravica svobodne barkostaje Benečanam nepodelila, naj bi se tudi v Terstu in Reki dvignila.

Tuje dežele.

Bosna. Omer paša je poslal svojiga Čavšlar aga v Vranduk, vstajnike opominjati, de naj se udajo. Oni pa so poslanca ubili in se Omer pašatu uperli. Omer paša jih zmaga in Vranduk 19. pr. m. posede. Oddelk, kteriga je naprej proti Mostaru poslal, je terdnjavo Konjice napadel in vstajnikom vzel, drug oddelk je gotovo že pred Mostaram. Vendar pa je Omer paša za potrebno spoznal takraj Orahovice gore se vtaboriti, ker so unkrav vstajniki že vse kraje posedli. Poslednje dni se zdi, de se ni nič posebniga prigodilo. Omer paša je med tem vse natanjko zvedel, kar je vezir Hercegovine, Ali paša zoper njega nakanil in se bo gotovo vedel po tem ravnati.

* 7. septembra se piše iz Bosne: Starivezir Hercegovine je ves plašen in misli Buno zapustiti in v terdnjavo Stolac se podati.

Novica, de so Turki v Tuzli vstali, je pogum v Mostaru z noviga oživela, ki zopet žugajo se spuntati.

Ravno se sliši gromenje topov na poti od Bune proti Stolacu. Vzrok tega ni znan. Zna pomeniti boj, ali pa veselje nad dobljeno bitvo, ali Bog ve, kaj družiga.

* Iz Bosne se piše 7. novembra v „Reichszeitg.“: Zadeve v Hercegovini še niso, kakor se je pripovedovalo, vravnane. Omer paša je zapovedal, de naj en oddelk njegove vojske most čez Norento posede, de bi sovražniku pot zaperl, in de on sam ne bo v nevarnosti od zadej zajet biti. Poveljnik tega oddelka Muhamed Skender Bey (grof Selinsky) je poslal 4 do 500 Albanecov pod vodstvom Čuleka proti Mostaru. Oni so pa komaj do Han Kula prišli, so se že obilnim vstajnikom moral umakniti. 5. t. m. so hotli vstajniki čez zidani most pri Kognici udariti, ali redni vojniki so jih nazaj zapodili, in zavolj tega se je v Sarajevem spet 25krat s topam ustrelilo. Včeraj je iz Sarajeviga en bataljon branivcem mosta v pomoč odšel.

40 vojakov, ki so bili v hudi bitvi pri Vranduku 30. pr. m. ranjeni, je bilo v Sarajevo v bolnišnico prinesenih. Omer paša se je napolil čez Maglaj proti terdnjavi Gradacu, ko se je, kakor pravijo z vstajniki tako hudo bojeval, de je 200 mož zgubil; tode tega šene morem za gotovo naznaniti.

Na vsako vižo reči slabši stoje, kakor je bilo iz začetka viditi. Ceste so zaperte in poti zastajajo, in pisem izročevati, si ne upajo. Kupčija je popolnoma zaterta, živež je drag, kakor še nikdar ni bil; 8 ur od mest so žitnice raja, kteriga strašno derejo, zapečatené. Nadloga je vedno silniši in kdo ve, kaj de bo še prišlo. Sarajevo vojniki silno ostro stražijo. Vsako noč mora več naj imenitniših in bogatejših Turkov za poroštvo miru v vojaškem ležišu prenočiti.

* Iz Zemuna se piše 13. novembra, de so bili vstajniki po bitvi pri Vranduki popolnoma razkropljeni in de je glavar vstajnikov na Serbsko v Rajevo selo pobegnil. Veselo in tolažljivo je to, de se te vstaje raja skoraj nič ni vdeležil, in ako se je to tudi zgodilo, je bil le k temu primoran.

* Telegrafsko naznanilo poroči, de se je Mostar Omer pašatu podal, in de je Seraskier novo vstajo vdušil.

* Omer paša je vstajnike pri Vranduku, kterih je bilo 5000 popolnoma poterl. 150 vstajnikov je ostalo mertvih. Vranduk je posedel. Bližno sosesko Cepse, iz ktere so zlo streljali, je Seraskier ukazal zapaliti. Eniga vradnika pašatoviga so zaperli, ker je puntarske spise delil. Sliši se, de so se predstraže Omer pašata in Kavas pašata pri Kognici z noviga udarile.

Rusovska. Ruski car je več ruskih častnikov oddelka kavkaškiga kaznoval, ker so svojoglavno in nečloveško z vojaki ravnali. General-lieutenant Schwarz je bil iz službe djan in ne bo nikdar več v službo vzet; četnika Pečovsky in Grilovsky sta službe, bojarstvo in rede zgubila in deset let na terdnjavo obsojena bila. Oberstlieutenant Aseijevo, ker je to nečloveško ravnanje skrival, je bil iz službe djan in na dva mesca v ječo obsojen.

* Ruski vojniki se zato proti zahodu pomikajo, de bi, ako bi se vojska z Porusi pričela, Galicio, Sedmograško in en del Ogerskiga posedli.

Nemška. Iz Varšave se piše v „J. des Debats“: Posvetovanje v Varšavi je za mir Evrope velike nasledke imelo. Cesar Franc Jožef, car Nikolaj, knez Schwarzenberg in grof Brandenburg so se pogovora vdeležili, ker ko je pruski kraljevič prišel, so bili sklepi že storjeni.

Beseda mladiga cesarja in njegoviga ministra je popolnoma obveljala. Politiko avstrijskiga cesarja in njegoviga ministra je ruski car pohvalil. Cesar Franc Jožef je tudi Paskieviča obiskoval, in to je caru Nikolaju zlo dopadlo. In ko je mladi vladar zvedel, de je pruski kralj kneza za oblastnika eniga svojih polkov zvolil, tudi v tem ni hotel zaostati. Ako bi kdaj zares vojska med Avstrijo in Porusijo vstala; bi se znalo primeriti, de bi si dva polka Paskieviča nasproti stala.

O treh prašanjih se je posebno govorilo in sklepalo. —

Pervo je zadevalo prepir, ki žuga med nemškimi vladami vstati in politiko nemških zadev. Car je menil, de ima Avstrija prav, Porusija pa ne, Avstrija se opera na zvezne pravice in pogodbe, in hodi pa pravi, edini poti, na kteri je mogoče red v Evropi vstanoviti. Car ne pripusti, de bi le sled prekucije v letu 1848 na Nemškem ostal! Pri tem pa car želi, de bi se Porusija natihamo iz homotije zmotala, kolikor ji je le mogoče. V tem naj se Avstrija uda. Prusija je tirjala svobodno posvetovanje, de se prenarodbe pretresejo, ki se imajo in morajo v zvezni Nemčii vpeljati. Knez Schwarzenberg ni hotel iz začetka v to dovoliti, al car ga je nagnil, de je dovolil v to. Svobodno posvetovanje se bo, kjer bo Porusija hotla zgodilo, le v Berolinu ne. Prašati bi se zamoglo, kam bo to svobodno posvetovanje peljalo? Teško bo kaj iz tega. Posvetovali se bodo en mesec, dva, tri mesce, in poslednič bo spet vse pri starem ostalo.

O drugem prašanju, glede vojvodstev, je car rekel, de njega osebnó zadene: ker je danski kralj njegov zaveznik in blagor in gorje z njim deli, de se mora Rusija vdeležiti za obstoj danskiga kraljestva, ker Dansko ruske barkostaje varje. Car toraj hoče, de vojvodstvi pod dansko vlado ostanete; on prepusti nemški zvezi, pravico Dancov varovati, in poterdi, kar je ona do zdaj v tej zadevi storila. On hoče izid pričakati, ki ne more dvomljiv biti, dokler se Porusija v to ne meša, in de se mešala ne bode, bo car skerbel. Ako bi se to zgodilo, bi ruska armada Dancam v pomoč priskočila.

Glede Kurhesna naznanil car, de se v notrajne zadeve Nemškiga ne sme mešati. Avstrija, Porusija in nemška zveza naj homotije tam poravnajo.

* V Parizu se pripoveduje, de se bodo prepiri Avstrije z Porusijo francoski vladi v razrešenje predložili. V Kurhesnu so zadeve vedno bolj mirne. Poruski vojaki se vedno umikujejo. V Kassel-u so se Bavarci na 11. t. m. napovedali; ravno ta dan so imeli ostanki poruskih vojakov to mesto zapustiti. Al 12. t. m. se je oznanilo, de ima 20,000 Porusov mesto posesti. Do 14. t. m. še vojaki zveznih držav niso v mesto prišli. Saksonska vlada se z vso močjo za vojsko pripravlja, ravno tako tudi bavarska. V Holsteinu želé, de bi se mir storil.

* Pruska izhodna armada se bo na Silezkem zbrala, obstala bo iz treh vojaških oddelkov, zapovedoval ji bo pruski kralj osebno. Zapadna armada bo tudi iz treh vojaških oddelkov obstala in se zbrala v Westphalnu in deželah na Renu; zapovedoval ji bo pruski kraljevič. Drugi vojaki bodo stali pod poveljstvom generala Wrangel v Thüringnu in na Saksonschem.

* 8. t. m. so poruski vojaki na bavarske v Kurhesnu streljali, in bavarski jim tudi odgovorili. Ranjen je bil pri tem nek avstrijski lovec na kolenu, in en bavarski na vratu.

* Časopis „Börsenhalle“ pravi, de je iz Berolina v Kiel naročilo prišlo, de mora schleswig-holsteinska armada do 15. decembra orožje odložiti, če ne se bo od vsih strani prijela; iz Hamburga se pa piše, kakor telegrafiško naznanilo poroči, de to ni res.

* Na Poruskem se, kakor poslednje novice povedo, še vedno vojaki zbirajo; nič družiga pa ne kaže, de bi se vojska unela, kakor to. Bomo vidili, kaj de bo pruski državni zbor, ki se ima te dni sniditi, o tem sklenil. Poruski vojaki so se 15. t. m. blizo Heidelberga zbrali in se iz Badna napotili.

* Velki vojvoda badenski je na vojake, ki so iz Porusije prišli, sledeči razglas naznanil:

Vojaki!

S tistim sočutjem, s katerim sim Vas v daljne kraje spremil, Vas pozdravim v domovini. Vi ste marsikako nadlogo stanovitno preterpeli, in z Vašim zvestim in častivrednim zadržanjem domovini zlo vstregli. Zavolj tega se Vam v imenu domovine serčno zahvalim. Vi ste zaupanje, katero se v badenski armadi ni dalo, spet ponovili. Nedvomljivo veselje zavolj Vaše vernitve naj Vas prepriča, koliko zaupanje domovina na Vas stavi; Vaš izgled je Vaše tovarše unel, tako, de s terdnim zaupanjem moji armadi, domovino in postave varovati, naložim. Z globoko žalostjo mi je napolnila očetovsko serec zguba doskušeniiga vodja v naj slavnišem času naše armade, kakor tudi, žali Bog, več Vaših tovaršev, katerim ni bilo več namenjeno v domačo zemljo se verniti. Vojaki! ostanite še zanaprej na poti dolžnosti in časti v blagor domovine, katero naj nebesa varjejo.

Karlsruhe 12. novembra 1850.

Leopold.

Serbska Turška. V „Südsl. Ztg.“ se piše de je vojvoda Vučić 20. pr. m. svoj god obhajal, in nekatere krožne poglavarje ta dan k sebi povabil. Ko se ti domu vernejo, so vse zagrabili in v Belgradu zaperli. Nekteri dni po tej dogodbi so starašini v zboru hudo hudo zoper to govorili.

Turška. Iz „Smyrne“ se piše: Turčija ima 35 milijonov prebivavcov in akoravno si francoski in turški časopisi vse prizadenejo, ljudstvo omikati in skor vsak dan od napredka in dušniiga razvitja govore, vendar v celi državi, ki je večí, kakor cela Nemčija skupej, ne izhaja več časopisov kakor 34, in sicer 18 v Carigradu in Smyrni, kjer so ljudje nar bolj omikani; 8 jih izhaja v Belgradu, so toraj le na pol turški, 6 v Bukarestu, Galacu, Jasi-u in Alexandrii in 2 na Dunaj in v Be-

netkah. Sedem teh časopisov nima nobeniga politiškiiga namena, in le v drugih, katerih le eden vsak dan na svitlo pride, se turškim dogodbam majhino mestice odloči, med tem ko iz drugih evropejskih časopisov skorej celilist napolnijo. Kar se na Turškem godi, tega ti časopisi ali clo ne omenijo, ali pa krivo; in ako se kaj prigodi, kar se ne more zamolčati, je resnica tako v lepe besede zapletena, de človek ne ve, kaj bi verjel.

* Jugoslavenski časopisi prinesejo zlo važno novico, de je Omer paša iz Sarajeviga naznanil, de so turškemu caru, Abdul Medžidu zavdali. — Zdi se res, de je na Turškem ena stranka vladi zlo sovražna. Tudi smodnik na barki pri Carigradu je nekdo nalaš zažgal, kar je toliko nesrečo prineslo.

Švajcarsko. Iz Lugana, tesinskiga kantona, se piše, de se je ondi mnogim ogerskim in laškim begunam prepovedalo stanovati, ker se nespodobno zadržé.

Francoska. Iz Pariza se piše: Demokrati ne spé. Mihael Bourges je v London šel k svojimu velikimu mojstru Ledru-Rollin-u, ga za geslo vprašat. Najdel je begunc zlo vesele; posojilo Mazzini-a je skorej popolnoma podpisano, in bi tudi bilo, ako bi bil 30 milijonov namest 10 tirjal. Angličani dajajo denarje zavolj sovraštva zoper katolčane.

* Elisée je enkrat zmagal in meni de zdaj terdno stoji; al kdor kaj bolj po Francoskem pogleda, bo kmalo spoznal, de reč vse drugači stoji. Mir je le kratko primirje. Stranke so meč v nožnice djale, al odložile ga niso, in so se le zato umaknile, de se bodo zamogle bolj terdo ustopiti.

Vojaki se tudi na Francoskem nabirajo, 40,000 se jih je spet skupej poklicala. Pravijo, de Porusii ne zaupajo. Angleški beguni so clo razglasili, de so vse vojaške priprave na Nemškem zoper Francoze namenjene.

* Na južnem Francoskem se še vedno ljudje zaperajo in hiše se preiskujejo zavolj zakletbe, katero so ondi ovohali.

* Vojaki, ki so bili na Francoskem domu spušeni, se skupej kličejo in sicer v Strasburg. Armada se bo večidel na vojskino stopnjo povzdignila.

* General Piat terdi v javnih časopisih, de društvo „dix decembre“ ni zato dvignjeno, ker je vse ovohalo in vse poskusilo, de bi bil Napoleon za daljši čas za predsednika poterjen, ker si je cesarstvo sanjajo itd., ampak le zato, de bi se obrekovanju v okom prišlo.

Azia. Vstajniki na Kitajskem so vedno bolj močni in žugajo vlado prekucniti.

Razne naznanila.

— Opravništvo „društva za jugoslavensku povestnicu“ v Zagrebu je odločilo 14. t. m. med drugim sledeče:

1) Ker je potrebno v ljudskem jeziku dogodivšino našiga naroda spisati, de se naš narod z svojo preteklostjo spozna, in de se zavest naroda prebudi in ukrepi, je bilo odločeno ilirsko Matico naprositi, de razpiše darilo za naj bolji dogodivšiuo v ljudskem jeziku pisano.

2) Prebrana sta bila dva pisma uda gosp. H. Bužana, v katerih opomni društvo na izkopane verče na treščenovaškem polju in na stari zid, ki stoji na meji med Prezidam na Herivaškem in se na Krajnsko potegne. Odločeno je bilo, se gospodu B. zato zahvaliti in nekatere gospode naprositi, de bi od teh starin kaj več naznanili. In ker se ne ve, komu je ta reč naj bolj znana, zatorej so naprošeni vsi rodoljubi, ki eno ali drugo teh starin bolj poznajo, de bi o tem opravništvu tega društva vediti dali.

3) Ker je potreba za zavarvanje pridobljenih in poklonjenih stvari pristojniiga staniša, je bil naprošen gosp. Babukić; de v ta namen potrebno stori.

4) Gosp. Rukovac, čuvar narodniiga muzeuma se bo naprosil, de izroči društvu historiske knjige, ki se v muzeumu znajdejo, in društvo jih bo varovalo in se zavezalo, de se nič ne zgubi.

5) Gosp. Libuša iz Budve je obljubil, de bo zbirke za to društvo pripravljaj, in prosi, de naj se mu naznani, komu de naj jih pošilja. To se mu bo na znanje dalo.

6) Po predlogu gospoda načelnika je bilo sklenjeno, de naj se za napravo velevažnih za jugoslavensko dogodivšino historiskih knjig, katerih v Zagrebu ni dobiti, 50 gold. odloči.

7) Zahvalilo se bo gosp. Šubariću, ker je na prošnjo društva njemu 74 raznih denarjev in drugih starin poslal.

8) Banski vladi se bo naznanilo, de je društvo vstanovljeno in de je že svoje opravila pričelo.

9) Zahvalilo se bo društvu gosp. Lepkovskimu, ki je društvu poklonil svoje delce o prečitanju dveh kryptographov.

10) Prosil bo gosp. nadškofa zagrebškiiga, de bi nakupil starinske slike, ki se najdejo v nekdamem pavlinskem samostanu v Remetih, potem de bi starine, ki jih ima v turnih njegoviga grada kakor tudi v drugih njegovih gradovih, društvu poklonil.

11) Tudi gospod grof Erdödy se bo naprosil, de bi poslal društvu starinske slike, posode itd. grada Nove Čiče, kakor tudi tiste rokopise, katerih njegova rodovina več ne potrebuje.

— 100 cekinov! Svitli nadvojvoda Janes so že v letu 1846 zastavili 100 cekinov tistimu v darilu, kl bi na naslednje vprašanje nar boljši odgovor dal: „Kaj je tega krivo, de so posli vedno slaběji, in s čim bi se dala ta napaka, ki je kmetijstvu v veliko škodo, odverniti?“ — Nihče dosihmal še ni na to vprašanje tako odgovoril, de bi bil teh 100 cekinov zaslužil. (Novice.)

— Na Dunaju stanuje, kakor se je letas, ko je bilo popisovanje, vidilo, 475,000 civilnih oseb. Tedaj se je v desetih letih za 100,000 prebivavcov naraslo.

— V Wiener Neustadtu se je pretekle dni čudna prigodba pripetila. Dva vjeta, ktera sta bila v preiskovanju, sta ušla in na mizi listek pustila, na katerem je bilo zapisano: de ne mislita pobegniti, ampak hočeta na Dunaj pred sodbo iti, ker v Wiener Neustadtu ne moreta terpeti, de se tako nespodobno z njima ravna. In zares sta prišla na Dunaj, samo, de eden za 24 ur pozneje pride, kakor drugi

— ker, kakor je pripovedoval, ga je prijatelj na pot dobil in ga tako dobro pogostil, de se ni mogel in smel pred gosposko pokazati.

— V Zagrebu v „Narodnem domu“ se je društvu snidilo in vstanovilo, kteriga namen je spominek postaviti v letu 1845 padlim domorodcam. Sklenilo je vse domoljube povabiti na preteklo v nedeljo popoldne ob 4, de se bodo pogovorili, kaj de jim je storiti.

— Pripoveduje se, de je v Sarajevo ruski konsul prišel in ondi rusko zastavo razvil.

— Na Horvaškem je Sava bregove prestopila in v nekerih krajih mnogo škode napravila; ljudje zavolj tega niso mogli polja o pravem času obsejati in zavolj tega je žitna cena poskočila. Slabo vreme je tudi vzrok, de je mnogo ljudi navadna merzlica napadla in tudi kolera začela razsaljati.

— Pri Dunaju je te dni nek pes v mlako padliiga fanta rešil; pravijo, de je že popred dvema človekama življenje otel. Eniga je v Pestu, ki je bila povodenj, iz valov zlekel.

Pripovedka od Glasan-Boga.

(Dalje.)

V nar notranjši izbi svojih poslopij koraka gor in dol Glasan-Bog, zamišljen kot človek, ki kaplje morja preševa ali luč beliga dveva v svoje pervine razdeluje. Grom neba bi ga ne zdramil, clo posip vesolniga sveta bi mu misel ne zmedel. Tako zamišljen je mogel biti vojvoda pogubljenih duhov, preden je stvarniku boj napovedal in v srečnih selih prvi in zadnji prepir začel.

Pegam je padel, luna je otemnela, križ z novo svitlobo zasejal in Glasan-Bog pervikrat pravdo zgubil — vse to zve odpadnik križa. Pa vse to mu ne zamore serca mehka in duše človeške narediti. Marveč blodi o novih zmizrašenjih naklepih. Sklep se versti s sklepam, pa vsaki sklep se mu še premajhin, zaničljiv, nevreden njegoviga veličanstva zdi. Kot blisk mu prešine zadnjič glavo misel in to misel poprime Glasan-Bog in si jo v popolni obris osnuje. Radovaje se, povzdigne visoko svoj glas in oznanuje misli svetovam:

„Tak je in tak je biti moglo. Deček postane mladenč in mladenč možak. To je pot narave, to je pot moje osode. Bil je čas, ko bi bil tedne pred križem klečal, proti nebu roke stegoval, za tuje ljudi, ki sim jih bližnje imenoval, molil in Bogu kristjanov stregel. Bil sim srecen, grešnika omečiti in ga k nebeški čedi pripeljati. Pa to je minulo. Bil sim deček, ki mu je nebo dečkinu plačo obetalo. Al odrašeni deček je plačo in nebo zaničeval on je stregel po ognju, po delih, po kreposti mladenča je zapustil svojiga gospodarja in osoda ga je podpirala. Postal je mladenč.

Postal sim mladenč in mojimu pogumu so se svetovi pripogovali in vse krajne priklanjale. Služil sim peklju in peklu ni imelo zvesteji služabnika. Ono je gledalo in jez sim ga polnil, ono je poželelo in v prah sim mu križ podrobil.

Pa imel sim modriga gospodarja, ki je hotel zase in ne zame skerbeti. Pridobil sim mu vse, pa potem je mene samiga hotel. Slepil in vkanil me je, že sim bil po njegovim mnenju njegova žertva, al pot moje osode je imela še eno stopnjo. Deček sim služil Boga, mladenč sim služil škrata, pa postal sim možak in možak bom služil samiga sebe. Več ne potrebujem gospoda, in njegove službe in piče plače. Od zdaj sim svoj gospodar, svoj vodja in svoja lastina.

Prorojeno krepost — skrivnostni dar osode — nosimo v sebi vsi. Pa to neskončno krepost proda pobožni nebesam in hudobnež jo peklu zabaranta. Le pravi možak jo obderzi zase in jo zase porabi. Tudi jez sim jo prodal nebesam in sim jo peklu zabarantal, pa nebo mi jo je dalo nazaj in peklu sim jo sam oduzel. Blagor sreča in slava meni! Krepost imam zopet, in zdaj čutim de sim kaj, če ravno še nepomenljiva smet; pa v sebi imam prorojeno krepost in s to krepostjo bo prah svet, bo ničnost veličanstvo, bo sin zemlje vladar te zemlje postal. Sluga nebes sim svet pokojil, sluga pekla sim svet končeval in svobodni možak in sluga nikogar bom ta svet končal in si vstvaril družiga, meni po volji, meni v veličast in v službo in meni v popolno udanost.

Še ne bo tak naglo curk življenja potekel. Pa tudi njegoviga konca se ne ustrašim. Curk pelje v morje in morje je neskončno, nezmereno, brez breženj in graj. Kamor bi pogledal, je pot; kamor se podal, gaz in steza; kamor se ozerl, jasni in čisti zrak. Noga bo peruta, volja nevzrugana sila in miglejš znam osupa vsim bitjem in rečem. Roke bodo misli in z eno teh misel primem zemljo in z drugo solnce in oboje veržem med zvezdine rede in zvezde se izmaknejo iz večniga tira, se ena drugi pridružijo, terčijo in vse je prah, posip in kaos. Pa z novo mislijo zopet kaos razdelim in dvignem iz njega nove, moje svetove.

Pa tudi v oklepu nadležniga trupla je krepost veličanska. Ona vstvari pripomočke, stopa čez dežele in morja, nikomur odgovorna, nikomur pokorna in strah in trepet je pred njo in strah in trepet in poguba za njo in možak, ki dlani in uma več nebu in peklu ne daruje, vlada vse sam in povsod, in svobodno si postave voli in mejnike postavlja.

Tako je govoril Glasan-Bog in vse čednosti in pravice, ki jih kristjan, Turk in nevernik spoštujejo, so mu zdaj nespametno ble-

denje, traparija in nična, abotna zmišljenost. Več ne misli na pogoj, ki so ga pred dvobojem Turki s kristjani sklenili, več se ne spomni, de je on sam ta pogoj nasvetoval, poterdil in podčertal. Odpovedal se je vsim gospodarjem in njih lastinam, odpovedal se je tedaj tudi božji vernosti in zvestobi.

Še tisti dan pokliče odpadnik križa in polomesca vodje armade skupej in jim ostro zapove, armada zopet sklicati, pa več ne k zastavi polomesca. Zakaj polomesec ima iz bander zginuti, in se na njegovo mesto beseda „Glasan-Bog“ zapisati. To bo za naprej njih edino znamenje, edino geslo, edino vodilo. Drugej nima več armada Glasan-Boga pomoči, rešenja in zavetja iskati.

Vodji sklicejo armade skupej. Bilo jih je kot žarkov solnce in sapic viharja. In vse te trume se vzdignejo, in v drugo zelenkasto Savo prestopijo. Še ni zgubila luna polovice svoje celote, pijo turške mule že v drugič valove Kope in v drugič vidi Sisek strašen oklep okolj sebe. Kjer so se pervikrat trije šotorji vzdigovali, jih zdaj devet kupi — grozovito znamenje grozovitniga števila protivcov.

Manjši kot pervikrat je bila posadka Siska, zakaj zmaga pri Dunaju je uzela iz pers mestnjanov trepet in je dala zopet ratarju plug in lopato v roke. Vladar in podložni sta v mir in pogoje zaupala, tedaj varuje Sisek le pet sto mož, bolj v brambo bogatih kupcov, kot zidov terdniga mesta. Ne mestnjan, ne vojak ne zamore tedej uganiti, kaj novi šum, nova vojska in novo pokanje pomeni. To ne more biti Glasan-Bog. Ta je dal roko, je podpisal, prisegel, nikakoršniga suma obudil in Glasan-Bog je podpornik polomesca in pri ti vojski ni viditi lune nad šotorji in zastavami. To mora biti divji vrag, ki se od plena živi in nova šiba hudobnih kristjanov. Berž pošlje vodja Andrej poročnika iz mesta, de bi Ostroverharju novo nadlogo povedal in ga za naglo pomoč poprosil. Poročnik gre, pa dan za dnevam preteče in še ni poročnika nazaj. Andrej pošlje drugiga, tretjiga in četertiga poslanca, pa vsakteri ki mesto popusti, zginje, kakor bi ga černa zemlja zakrila. Že je tri dni, ko je deveti poslanec proti Krajuskim popotoval, pa tudi že tri dni, kar več ne diha. Turki so meje posedli in kdor koli je na Krajnsko ali iz Krajnskiga popotoval, je bil žertva pazljivih stražnikov. Zelja Glasan-Boga se je spolnila. Oblega Siska se ni vedila na Slovenskim in zastoj so se Sisečani prizadevali, Turke ukaniti in mreže njih straž predreti.

Andrej vidi, de bi strašna prederznost bila, se viharju ustavlja, zatorej pokliče mestnjane skupej in jim svoj sklep razodene.

„Možje, pravi on, posadka je premajhna, de bi le ene vrata štirnajst dni braniti mogla. Pomoči Slovcov se ne smemo več nadjati. Naši poslanci so bili vgrabljeni in na visli obešeni. Vrag leži ob meji — sam živa meja in brani nam na Slovensko in Slovencam na našo zemljo. Tedej pošlite poročnike k vodju nasprotnikov in mu izročite mesto. Bo prašal za odkupljenje, mu odgovorite, de se s posadko odkupite. Mi homo šli v sužnost divjakov, srečni, ako je le vaše mesto in vaše življenje zavarovano.“

Tako je govoril Andrej in vsako serce je tesno in vsako oko v solzah vtopljeno. Lastna osoda in osoda posadke stoji vsim pred očmi — ena mora biti težka in žalostna. Volitev je huda, pa nikakoršniga osredka ni, od obeh delov grozovito nevarnost odverniti. Zdajci pa stopi reven, siv mož med zbrano množico in ji ponižno tako govori: Možje, nikar še obupati! Distokrat se posluži gospod majhnih pripomočkov v dosego slavniga in veliciga. Moja hči Alenčika je pogumna, de dosti mladenčev osramoti. Dajmo ji list, de ga na Krajnsko nese. Morebiti ji nebeška devica na strani stoji, de opravek doverši in obleženimu Sisku pomoči sprosi. Pobožno jo jo častila, kar ji je dar govorenja dan in zaupanje imam, de bo zdaj svojo zemeljsko služabnico srčno, skoz trume nevercov pripeljala.

Starček je jenjal. Besede njegove sežejo globoko v serce poslušavcov in vodja Andreja. Njegov svet enaglasno ta in uni poterdiho. Še deset dni sklenejo čakati, ene vrata bi posadka, troje pa mestnjanji branili dokler bi Alenčica slovensko vojsko pripeljala.

(Konec sledi.)

Slovansko društvo v Terstu.

Slovansko društvo v Terstu se vedno bolj krepi, ki je iz začetka v letu 1848 je le malo udov imelo. — V Terstu so Slovane „Schiavi“ imenovali, in marsikak dober otrok, ko so ga v soli prasali: Kdo si ti? je oči pobesil in v lice zarudil, da bi mu ne bilo treba zaničevavne besede „Schiavo“ izreči. Dandanašnji se že mnogo rodovin ponša s svojo narodnostjo. Beseda „Schiavo“ se je v „Slavo“ pretvarila, in le malo jih je še, ki bi ne bili ponosni svojega rodu, kakor so Nemci in Talijani. Ko se je to društvo ustanovilo, so se smejali Laškoni in so mislili, da ga bo prvi vetrič raznesel in da mora vse Lah biti, kar laško razume. Laška društva, ki so ta čas na noge stopila, so se zdela, le slovansko društvo stoji akoravno so ga peni primerjali, ki se hitro razpoči. V krasnem poslopiju ima svoje veličanske prostore, časopise naše in tujih dežel, lepo opravljene izbe za prijazne zabave in veliko krasno izbano, kjer imajo udje vsako leto dvakrat bal. Zvečer derže govore, pojejo, berejo godejo in včasih tudi plešejo. Odbor pa nad tem čuje, de se pleše le malokdaj, ker ne sme pravega namena iz oči pustiti.

Dozdaj je bilo v takih družbah vedno zlo prijazno, veselo in vse spodobno. Odbor obstoji iz 15 udov, enega predsednika, enega namestnika, 5 tajnikov, enega denarničarja, enega substituta, enega oskerbnika, enega pregleda, enega računarja, enega arhivarja in pet svetovavcov. Vsi važni sklepi morajo od celega društva poterjeni biti, ki ima od časa do časa velik zbor. Odbor se vsako leto voli. Predsednik mora 3/4, njegov namestnik čez 2/3 glasov imeti, volitev je le takrat veljavna, če se čez polovico udov nje vdeleži, tedaj, kakor društvo zdaj stoji 105. Nova volitev je bila 27. pr. m. Skoz tri dni se je volilo. Vsak je prinesel listek in ga v zato napravljeno tružico verjel, pri kateri so bili vedno trije odborniki, da so čuvali, da se je vse po redu zgodilo. Ključ tružice je imel ti čas izvoljen odbornik. Kdor listek v tružico verže, se pri tej priložnosti na posebno polo zapiše. Pri volitvi odbornikov je bilo tako živo gibanje kakor pri volitvi mestnih svetovavcov.

Za predsednika je bil z 109 glasmil gospod Rudmaž, za njegoviga namestnika dr. Stojković, za tajnika Dr. Rojc, dr. Kaučič, Vladislavjevič, za denarničarja Tellak zvoljen; drugi odborniki se imenujejo: Pleše, Vidic, Svetina, Vasie Lazarevič, Zorman, Jelovšek, Dornig, Wojcick; dva sta vradnika, drugi pa kupci. (Luna.)

Telegrafsko kurzno naznanilo deržavnih pisem 20. Listopada 1850.

Deržavne dolžne pisma po 5	od 100 (v srebru) 93
» » » » 4 1/2 » » »	80 1/2
» » » » 4 » » » »	»

Obbligacioni avstrijskih pod in nad Anizo, českih, moravskih, silezkih, štajarskih, kroških, krajnskikh, goriskih in dunajske višje kamorne uradnije.	po 4	od 100	—	gld
	» 2 1/2 » » »	»	»	»
	» 2 » » »	»	»	»
	» 1 1/2 » » »	»	35	»

Dnarna cena 20. Listopada 1850.

	V dnarja
Cesarskih cekinov agio (od 100 gold.)	34 1/2 gld.
Srebra	» » » 27 » »

Naznanilo

vsim, ki hočejo v vradnim listu kakošno oznanilo razglasiti.

Po novim povelju visociga c. k. denarstviniga ministerstva se mora za vsako naznanilo v kakoršnini koli časopisu 10 krajcarjev za kolek ali štampelj cesarski kasi odrajtati.

Ker ta ukaz tudi naš „vradni list“ zadeva, ga damo na znanje, de naj vsak, ki prihodnjič v „vradnim listu“ kaj oznaniti hoče, zraven navadniga plačila za natis, tudi 10 krajc. za imenovani kolek priloži, če da oznanilo enkrat natisniti, — 20 krajc. za dvakratno, 30 krajc. pa za trikratno oznanilo, ker tako postava veleva.

Jožef Blaznik.